

NÂNG CAO Ý THỨC PHÒNG, CHỐNG SUY THOÁI ĐẠO ĐỨC CHO SĨ QUAN TRẺ Ở ĐƠN VỊ CƠ SỞ TRONG QUÂN ĐỘI THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

PHẠM VĂN LONG (*)

Tóm tắt: Trong bối cảnh hiện nay, trước sự tác động của mặt trái kinh tế thị trường và cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0, nguy cơ suy thoái đạo đức, lối sống trong một bộ phận sĩ quan trẻ ở đơn vị cơ sở trong Quân đội đang đặt ra những thách thức không nhỏ. Do đó, việc nâng cao ý thức phòng, chống suy thoái đạo đức cho sĩ quan trẻ theo tư tưởng Hồ Chí Minh là yêu cầu cấp thiết, nhằm xây dựng Quân đội vững mạnh về chính trị, tuyệt đối trung thành với Đảng, Tổ quốc và Nhân dân.

Từ khóa: Quân đội; sĩ quan trẻ; suy thoái đạo đức; tư tưởng Hồ Chí Minh.

Abstract: In the existing context, under the negative impacts of the market economy and Industrial Revolution 4.0, the risk of moral and lifestyle degradation among a number of young officers at institutional military divisions is posing significant challenges. Therefore, raising the awareness of preventing and combating moral degradation among young officers under Ho Chi Minh thought is an urgent requirement to build a politically strong military that is absolutely loyal to the Party, the Fatherland, and the People.

Keywords: Military; young officers; moral degradation; Ho Chi Minh thought.

Ngày nhận bài: 20/3/2025

Ngày biên tập: 11/6/2025

Ngày duyệt đăng: 18/6/2025

“**S**ĩ quan trẻ là một bộ phận sĩ quan trong Quân đội nhân dân Việt Nam. Đây là lực lượng nguồn kế cận, kế tiếp đội ngũ sĩ quan cấp chiến dịch, chiến lược trong xây dựng, phát triển Quân đội; có tuổi đời dưới 35, cấp bậc quân hàm từ thiếu úy đến thiếu tá, giữ các chức vụ cán bộ cấp phân đội (cấp trung đội, đại đội và tiểu đoàn); là lực lượng chính trong tổ chức, giáo dục, huấn luyện, rèn luyện bộ đội và thực thi nhiệm vụ xây dựng đơn vị vững mạnh toàn diện⁽¹⁾. Việc nâng cao ý thức phòng, chống suy thoái đạo đức, lối sống cho đội ngũ sĩ quan trẻ (SQT) ở đơn vị cơ sở giữ vai trò đặc biệt quan trọng, bởi đây là lực lượng kế cận trực tiếp thực hiện nhiệm vụ huấn luyện, sẵn sàng chiến đấu và xây dựng nền nếp chính quy của Quân đội.

(*) *ThS; Học viện Chính trị*

1. Tư tưởng Hồ Chí Minh về phòng, chống suy thoái đạo đức

Tư tưởng Hồ Chí Minh là tài sản tinh thần vô giá của Đảng và dân tộc Việt Nam, là kim chỉ nam cho hành động cách mạng trong mọi thời kỳ. Trong đó, tư tưởng của Người về phòng, chống suy thoái đạo đức có ý nghĩa sâu sắc và mang giá trị bền vững trong xây dựng con người mới xã hội chủ nghĩa.

Có thể khái quát tư tưởng Hồ Chí Minh về phòng, chống suy thoái đạo đức được thể hiện trên một số nội dung cơ bản sau:

Thứ nhất, đạo đức cách mạng là nền tảng của cán bộ, đảng viên.

Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, đạo đức cách mạng là cái gốc của người cách mạng. Người viết: “Cũng như sông thì có nguồn mới có nước, không có nguồn thì sông cạn. Cây phải có gốc, không có gốc thì cây héo. Người cách mạng phải có đạo đức, không có đạo đức thì dù tài giỏi mấy cũng không lãnh đạo

được nhân dân”(2). Với quan điểm đó, Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt nhấn mạnh việc tu dưỡng, rèn luyện đạo đức là công việc thường xuyên, suốt đời của mỗi cán bộ, đảng viên. Việc tự soi, tự sửa, nâng cao bản lĩnh chính trị, giữ vững lập trường cách mạng là phương pháp hữu hiệu để ngăn chặn sự suy thoái về đạo đức, lối sống. Người luôn căn dặn cán bộ, đảng viên phải “cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư” và luôn tự giác sửa mình, tránh xa chủ nghĩa cá nhân.

Thứ hai, suy thoái đạo đức là biểu hiện của chủ nghĩa cá nhân - cần đấu tranh kiên quyết và triệt để.

Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng chủ nghĩa cá nhân là “giặc nội xâm”, là nguyên nhân hàng đầu dẫn đến sự suy thoái đạo đức, lối sống, làm tha hóa cán bộ, đảng viên và tổ chức. Người chỉ rõ: “Chủ nghĩa cá nhân như một thứ vi trùng độc”(3); “Chủ nghĩa cá nhân trái ngược với đạo đức cách mạng, nếu nó còn lại trong mình, dù là ít thôi, thì nó sẽ chờ dịp để phát triển, để che lấp đạo đức cách mạng, để ngăn trở ta một lòng một dạ đấu tranh cho sự nghiệp cách mạng”(4). Theo Người, sự tha hóa quyền lực, quan liêu, tham ô, lãng phí, mất đoàn kết đều bắt nguồn từ chủ nghĩa cá nhân. Vì vậy, phải xem việc đấu tranh chống chủ nghĩa cá nhân là nhiệm vụ trọng yếu, thường xuyên. Đấu tranh ấy phải diễn ra trong nội bộ mỗi người, trong tổ chức và trong toàn xã hội. Người yêu cầu cán bộ, đảng viên “phải quét sạch chủ nghĩa cá nhân để làm tròn bổn phận người công bộc của dân”.

Thứ ba, nêu gương đạo đức, xây dựng môi trường trong sạch là biện pháp căn bản để ngăn ngừa suy thoái.

Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định vai trò nêu gương của cán bộ, đảng viên, nhất là người đứng đầu. Người chỉ rõ: “Một tấm gương sống còn có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên truyền”(5). Theo Người, cán bộ phải làm trước, phải là người mẫu mực để quần chúng noi theo. Việc nêu gương không chỉ thể hiện trong lời nói mà phải thể hiện trong hành động, trong cuộc sống hàng ngày. Đồng thời, Người yêu cầu xây dựng môi trường công tác trong sạch, dân chủ, có kiểm tra, giám sát để hạn chế tối đa điều kiện nảy sinh tiêu cực.

Việc kết hợp giữa nêu gương và tạo lập môi trường văn hóa lành mạnh là hai yếu tố quan trọng để phòng ngừa và đẩy lùi suy thoái đạo đức trong nội bộ và trong xã hội.

Như vậy, tư tưởng Hồ Chí Minh về phòng, chống suy thoái đạo đức là hệ thống các quan điểm vừa sâu sắc về lý luận, vừa thiết thực trong thực tiễn. Việc học tập và làm theo tư tưởng của Người không chỉ là trách nhiệm mà còn là phương thức hữu hiệu để xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh và phát triển đất nước bền vững. Trong giai đoạn hiện nay, hơn bao giờ hết, việc vận dụng tư tưởng của Hồ Chí Minh vào công tác đấu tranh chống suy thoái đạo đức cần được đặt lên hàng đầu, trở thành nội dung trọng tâm trong rèn luyện và xây dựng đội ngũ cán bộ, đảng viên.

2. Thực trạng ý thức phòng, chống suy thoái đạo đức của sĩ quan trẻ ở đơn vị cơ sở trong Quân đội hiện nay

2.1. Mặt tích cực

Trong bối cảnh toàn Đảng, toàn quân và toàn dân đang đẩy mạnh công cuộc xây dựng và chỉnh đốn Đảng, phòng chống “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ, việc giữ vững phẩm chất đạo đức, lối sống trong lực lượng vũ trang nói chung và SQT ở đơn vị cơ sở nói riêng trở thành nhiệm vụ hết sức quan trọng. Trên thực tế, ý thức phòng, chống suy thoái đạo đức trong đội ngũ SQT hiện nay đã có nhiều chuyển biến tích cực. Đây là nền tảng quan trọng để xây dựng lực lượng vũ trang cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại.

Về nhận thức chính trị - tư tưởng: Đa số SQT hiện nay có lập trường tư tưởng vững vàng, tuyệt đối trung thành với Đảng, với Tổ quốc và Nhân dân. Họ nhận thức sâu sắc vai trò, trách nhiệm của bản thân trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, ý thức rõ sự nguy hại của tình trạng suy thoái đạo đức, lối sống và những biểu hiện của “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa”. Nhờ được giáo dục, rèn luyện trong môi trường kỷ luật cao, SQT thường xuyên được tiếp cận, học tập các nghị quyết, chỉ thị của Đảng về xây dựng, chỉnh đốn Đảng, nên ngày càng nâng cao cảnh giác, tự giác bảo vệ phẩm chất người quân nhân cách mạng. Họ biết gắn việc học tập

tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh với việc tự soi, tự sửa, từ đó hình thành nhận thức đúng đắn trong đấu tranh phòng, chống suy thoái đạo đức.

Về hành vi đạo đức trong sinh hoạt, công tác: đa phần SQT luôn thể hiện tinh thần trách nhiệm, tận tụy với nhiệm vụ, có lối sống giản dị, trong sạch, gần gũi đồng chí, đồng đội. Họ tích cực tham gia vào các phong trào thi đua, các hoạt động văn hóa, chính trị, góp phần xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh trong đơn vị. Nhiều đồng chí luôn là tấm gương sáng trong việc chấp hành kỷ luật, quy định của Quân đội và đơn vị; biết tránh xa những cám dỗ vật chất, không bị lôi kéo bởi các biểu hiện tiêu cực trong đời sống xã hội.

Về tinh thần tự rèn luyện, tu dưỡng đạo đức cách mạng: nhiều SQT có ý thức cầu tiến, không ngừng học tập nâng cao trình độ chuyên môn, chính trị, đạo đức. Họ thường xuyên tự kiểm điểm bản thân, tham gia các buổi sinh hoạt chính trị, đối thoại dân chủ để tiếp nhận phản hồi, từ đó hoàn thiện bản thân; đồng thời tích cực hỗ trợ, giúp đỡ đồng đội cùng tiến bộ, xây dựng tập thể đoàn kết, kỷ luật, sáng tạo. Qua đó, ý thức phòng, chống suy thoái đạo đức được hình thành một cách tự giác và bền vững, góp phần tạo nên những lớp SQT vừa “hồng”, vừa “chuyên”, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới.

2.2. Một số hạn chế

Thực tiễn cho thấy, bên cạnh những kết quả tích cực, vẫn còn những hạn chế về ý thức phòng, chống suy thoái đạo đức của một bộ phận SQT, ảnh hưởng đến chất lượng thực hiện nhiệm vụ và uy tín của Quân đội như: một bộ phận SQT chưa thực sự nhận thức đầy đủ và sâu sắc về vị trí, vai trò của đạo đức cách mạng trong xây dựng nhân cách quân nhân và hoàn thành nhiệm vụ chính trị. Việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh còn mang tính hình thức, thiếu chiều sâu, chưa trở thành động lực nội tại trong quá trình tu dưỡng, rèn luyện bản thân. Trong thực tiễn sinh hoạt, công tác, vẫn còn hiện tượng SQT vi phạm kỷ luật, quy định của đơn vị, thiếu tinh thần trách nhiệm, sa sút ý chí phấn đấu. Bên cạnh đó, công tác

giáo dục, quản lý, kiểm tra, giám sát của cấp ủy, chỉ huy đơn vị đối với SQT ở một số nơi còn chưa thường xuyên và sâu sát. Điều này khiến công tác nắm bắt tư tưởng, định hướng hành động cho SQT có mặt chưa hiệu quả, dẫn đến việc phòng ngừa và xử lý những biểu hiện suy thoái đạo đức thiếu tính chủ động và kịp thời.

3. Một số giải pháp nâng cao ý thức phòng, chống suy thoái đạo đức cho sĩ quan trẻ ở đơn vị cơ sở trong Quân đội theo tư tưởng Hồ Chí Minh

Một là, đẩy mạnh công tác giáo dục chính trị, tư tưởng, học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh.

Tăng cường tổ chức các hoạt động giáo dục chính trị, tư tưởng một cách toàn diện, sáng tạo và thực chất. Thay vì những bài giảng khô cứng, nên kết hợp các hình thức giáo dục sinh động như tọa đàm, diễn đàn thanh niên, sinh hoạt chính trị theo chủ đề, thi tìm hiểu, kể chuyện về Bác Hồ... nhằm khơi dậy tinh thần yêu nước, lòng tự hào dân tộc và ý chí rèn luyện, phấn đấu trong mỗi cá nhân. Đồng thời, cần phát huy vai trò nêu gương của cán bộ lãnh đạo, chỉ huy các cấp trong đơn vị để tạo sức lan tỏa mạnh mẽ từ những tấm gương tiêu biểu.

Việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh phải trở thành động lực thúc đẩy hành động cách mạng, là tiêu chí để đánh giá phẩm chất đạo đức của SQT. Không chỉ dừng lại ở học lý thuyết, các đơn vị cần lồng ghép nội dung học tập, làm theo gương của Chủ tịch Hồ Chí Minh vào từng hoạt động thực tiễn, công tác chuyên môn, phong trào thi đua... qua đó hình thành ý thức tự tu dưỡng, rèn luyện của mỗi cán bộ trẻ. Ngoài ra, cần có sự gắn kết chặt chẽ giữa công tác giáo dục chính trị, tư tưởng với công tác quản lý, rèn luyện kỷ luật, xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh trong đơn vị. Một môi trường công tác tích cực, đoàn kết, dân chủ, gương mẫu sẽ là “tấm gương phản chiếu” giúp SQT học tập, noi theo và tự điều chỉnh hành vi, từ đó phòng ngừa hiệu quả những biểu hiện lệch lạc về đạo đức, lối sống trong điều kiện tác động nhiều chiều của xã hội hiện nay.

Hai là, phát huy vai trò nêu gương của cán bộ lãnh đạo, chỉ huy các cấp trong đơn vị.

Phát huy vai trò nêu gương cần được thể hiện trong việc chấp hành nghiêm kỷ luật của Quân đội, giữ gìn phẩm chất chính trị, đạo đức cách mạng và kiên quyết đấu tranh với những biểu hiện lệch lạc, sai trái. Cán bộ lãnh đạo, chỉ huy phải là người đi đầu trong tự soi, tự sửa, nêu cao tinh thần trách nhiệm và thực hiện tốt phương châm “trên làm gương mẫu mực, dưới tích cực làm theo”⁽⁶⁾.

Cán bộ chỉ huy cần phát huy vai trò của mình trong công tác quản lý, giáo dục, rèn luyện đội ngũ SQT; không áp đặt mệnh lệnh một chiều, mà bằng sự thuyết phục, chia sẻ, đồng hành và cùng thực hiện. Qua đó, giúp SQT cảm nhận được sự quan tâm sâu sắc từ cấp trên, phát huy được tinh thần tự giác, chủ động trong tu dưỡng, rèn luyện phẩm chất đạo đức, góp phần hình thành lối sống tích cực, lành mạnh, không bị lôi kéo, cám dỗ bởi những biểu hiện suy thoái trong điều kiện xã hội nhiều biến động.

Ba là, xây dựng môi trường văn hóa đơn vị lành mạnh, dân chủ và đoàn kết.

Xây dựng và duy trì nền nếp sinh hoạt dân chủ, công khai, minh bạch trong mọi hoạt động của đơn vị. Phát huy vai trò của các thiết chế văn hóa trong đơn vị như thư viện, phòng truyền thống, câu lạc bộ, sân chơi thể thao... nhằm định hướng thị hiếu, nâng cao đời sống tinh thần cho SQT, đồng thời tạo không gian gắn kết, tăng cường sự hiểu biết và chia sẻ giữa cán bộ với chiến sĩ, góp phần hình thành những chuẩn mực đạo đức tích cực trong môi trường quân sự.

Xây dựng mối quan hệ đoàn kết nội bộ trên cơ sở tình đồng chí, đồng đội, tình thương yêu và trách nhiệm. Cấp ủy, chỉ huy các cấp cần thường xuyên quan tâm, nắm bắt tâm tư, nguyện vọng của SQT để có biện pháp hỗ trợ, định hướng kịp thời.

Bốn là, nâng cao hiệu quả công tác kiểm tra, giám sát và khen thưởng, kỷ luật.

Nâng cao chất lượng công tác kiểm tra, giám sát trong các đơn vị bằng việc xây dựng hệ thống quy chế, quy định rõ ràng, khoa học; xác định rõ trách nhiệm của từng cấp, từng tổ chức, từng cá nhân trong thực hiện

nhiệm vụ. Công tác kiểm tra, giám sát cần được thực hiện thường xuyên, có trọng tâm, trọng điểm; kết hợp chặt chẽ giữa kiểm tra định kỳ và đột xuất; giữa kiểm tra của cấp trên với giám sát của cấp ủy, chỉ huy và các tổ chức quần chúng. Qua đó, kịp thời phát hiện những biểu hiện lệch lạc về đạo đức, lối sống để có biện pháp xử lý phù hợp, không để vi phạm nhỏ tích tụ thành sai phạm lớn.

Làm tốt công tác khen thưởng, biểu dương kịp thời các tập thể, cá nhân tiêu biểu trong rèn luyện đạo đức, lối sống, qua đó lan tỏa những giá trị tốt đẹp, nhân rộng gương người tốt, việc tốt trong đơn vị. Việc khen thưởng phải đúng người, đúng việc, công khai, minh bạch, tránh hình thức, chiếu lệ, tạo động lực phấn đấu cho SQT và các đối tượng khác. Việc xử lý kỷ luật cần thực hiện nghiêm minh, công bằng, không bao che, né tránh. Đây cũng là một trong những phương thức hiệu quả để ngăn ngừa và đẩy lùi suy thoái đạo đức trong đội ngũ SQT hiện nay.

Trong bối cảnh hiện nay, việc nâng cao ý thức phòng, chống suy thoái đạo đức cho SQT ở đơn vị cơ sở trong Quân đội theo tư tưởng Hồ Chí Minh không chỉ là nhiệm vụ cấp thiết mà còn là yếu tố then chốt góp phần xây dựng Quân đội nhân dân Việt Nam cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, hiện đại. Chỉ khi SQT thực sự thấm nhuần tư tưởng Hồ Chí Minh, tự giác tu dưỡng và giữ gìn đạo đức cách mạng thì mới tạo nên sức mạnh nội sinh vững chắc, góp phần bảo vệ vững chắc Tổ quốc trong tình hình mới./.

Ghi chú:

(1) Phạm Văn Long, *Nâng cao ý thức phòng, chống suy thoái đạo đức, lối sống cho sĩ quan trẻ Quân đội hiện nay*, Tạp chí điện tử Quản lý nhà nước, ngày 21/02/2023.

(2), (3) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 5, Nxb CTQG-ST, H.2021, tr.292, tr.295.

(4) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 11, sđd, tr.602.

(5) Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, tập 1, sđd, tr.284.

(6) Quân ủy Trung ương, *Nghị quyết số 847-NQ/QUTW ngày 28/12/2021 của Quân ủy Trung ương về phát huy phẩm chất Bộ đội Cụ Hồ, kiên quyết chống chủ nghĩa cá nhân trong tình hình mới*.